

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za državno ureditev

Številka: 061-05-1/2024/7
Ljubljana, 22. 3. 2024

Predlog

ZAPISNIK

11. izredne seje Komisije Državnega sveta za državno ureditev, ki je bila v sredo, 20. marca 2024 ob 9. 00 uri. Seja je potekala v sejni sobi 209/II, Šubičeva 4, Ljubljana in se je zaključila ob 9.35 uri.

Prisotni:

predsednik: Rajko Fajt

člani: mag. Marko Zidanšek, Milan Ozimič, Dušan Strnad, Jožef Školč, Miloš Pohole, Bojan Kekec in Bojana Potočan.

Opravičen: Branimir Štrukelj.

Sejo je vodil Rajko Fajt.

Po elektronski pošti je bilo 18. 3. 2024 poslano vabilo s predlogom dnevnega reda:

1. Predlog zakona o spremembah Zakona o volitvah v državni zbor (ZVDZ-G), skrajšani postopek, EPA 1293-IX

Ad1) Predlog zakona o spremembah Zakona o volitvah v državni zbor (ZVDZ-G), skrajšani postopek, EPA 1293-IX

Pri točki je komisija prejela tudi naslednje materiale: stališče Sodnega sveta, zahtevo za sklic izredne seje Državnega zbora in mnenje Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora.

Pri točki je sodeloval poslanec Državnega zbora mag. Branko Grims.

Ministrstvo za javno upravo in predsednik Državne volilne komisije so se opravičili.

Predlog zakona je v imenu predlagateljev predstavil poslanec Državnega zbora mag. Branko Grims (v nadaljevanju: predstavnik predlagateljev). Predlagatelji opozarjajo na dopis predsednika Državne volilne komisije, iz januarja 2024, v katerem zaradi napovedi sodnikov, da ne bodo sodelovali pri delu volilnih organov, izraža skrb za nemoteno izvedbo volitev in zagotavljanje možnosti uresničevanja volilne pravice.

Predlagatelji menijo, da gre pri takšni napovedi za velik poseg v demokratični sistem in izvedbo volitev, najprej v postopek volitev v Evropski parlament, ki so tik pred vrati.

Cilj predloga zakona je zato optimizacija veljavnega volilnega sistema, pri čemer je glavni namen zagotoviti večjo učinkovitost postopka dela volilnih organov.

Zaradi omenjenih napovedi sodnikov, ki so povezane z neizvršitvijo ustavne odločbe glede sodniških plač in ker je že tudi v preteklosti prihajalo do težav na tem področju se predlaga novela Zakona o volitvah v državni zbor v smeri, da na čelu volilnih organov ne bi bili več le sodniki, kot je določeno sedaj, ampak bi to delo lahko opravljali tudi drugi pravni strokovnjaki. Pogoj za kandidature teh pravnih strokovnjakov je, da imajo ustrezno pravno izobrazbo, da imajo opravljen pravosodni izpit, in da imajo zadostno število let delovnih izkušenj na področju vodenja volilnega organa. S tem se vzpostavi širši nabor strokovnjakov, ki bi lahko opravljali najzahtevnejša volilna opravila, hkrati pa bi se izognili težavam, s katerimi se soočamo sedaj.

Predlog zakona ne prinaša dodatnih finančnih obremenitev za proračun ali druga javna sredstva, bi pa olajšal vzpostavitev posameznih volilnih organov in tako bi bila zagotovljena nemotena izvedba referendumov in volitev.

Na komisiji so bila izražena različna stališča do predloga zakona.

Nekateri člani komisije so noveli izrazili podporo, ker predstavlja varovalko v primeru uresničenih napovedi sodnikov, da zaradi neizvrševanja ustavne odločbe o uskladitvi sodniških plač ne bodo sodelovali pri pripravah na evropske volitve, pri čemer je bilo izraženo stališče, da je takšno pogojevanje nesprejemljivo, saj gre v primeru volitev za temelj parlamentarne demokracije. Komisija je pri tem tudi izpostavila, da so glede na mnenje Sodnega sveta, sodniki svoje prvotne napovedi nekoliko omilili.

Komisija poudarja, da predlog zakona predstavlja možnost za dodaten nabor kandidatov za volilne organe, pri tem, da bodo sodniki lahko še vedno kandidirali, kot doslej. Ob tem se je izpostavilo tudi vprašanje, da bo treba v primeru potrditve novele spremeniti tudi nabor predlagateljev za predsednike in namestnike volilnih organov, saj to ne bo mogel biti več samo Sodni svet.

Na komisiji je bilo izraženo tudi nasprotovanje sprejemu takšne novele, saj je bila pred desetletji uveljavljena rešitev, da so sodniki predsedniki volilnih organov sprejeta pretehtano. Zakonodajalec je na ta način želel zagotoviti neoporečnost volitev, saj sodniki predstavljajo avtoriteto, ki zagotavlja, da se ne postavlja dvoma v izvedbo volitev. Opozorjeno je bilo še, da je to zaupanje v primeru drugih pravnih strokovnjakov lahko vprašljivo, saj zaradi narave svojega dela delujejo v različnih organih in podjetjih in bi lahko prihajalo tudi do npr. konfliktov interesov predvsem pri izvedbi vsebinsko različnih referendumov.

Komisija je izpostavila tudi mnenje Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora in ali bodo predlagatelji predlog zakona še dopolnjevali z morebitnimi amandmaji. Pri tem je bilo posebej opozorjeno, da volilna opravila za volitve v Evropski parlament že tečejo in zato velja, da se v tem primeru v sistem ne posega s spremembo zakonodaje. Predstavnik predlagateljev je pojasnil, da je namen zakona, da se omogoči lažja postavitve vseh volilnih organov, brez, da bi to vplivalo na kvaliteto dela in da so tudi izven sodniških vrst pravni strokovnjaki, ki to delo lahko opravljajo dobro. Novela glede postopkov, ki za izvedbo evropskih volitev že tečejo, po mnenju

predlagateljev, ne posega v noben že postavljen sistem. Tudi sedaj je mogoče znotraj volilnih postopkov, v primeru, da predsednik ali namestnik volilnega organa, zaradi različnih razlogov ne moreta opravljati svojega dela, le-te nadomestiti oziroma zamenjati.

V prehodnih določbah novele je zapisano, da z dnem uveljavitve novele preneha mandat predsednikov in namestnikov Državne volilne komisije, volilnih komisij volilnih enot in okrajnih volilnih komisij, kar bi po mnenju nekaterih članov komisije lahko povzročilo težavo pri delu volilnih organov in bi imelo ravno nasproten učinek kot želijo predlagatelji novele. Predstavniki predlagateljev je pojasnil, da nov sistem v ničemer ne preprečuje, da bi sodniki v novem mandatu opravljali svoje delo kot že doslej, širi se nabor možnih kandidatov in preprečujejo možnost težav pri izvedbi letošnjih volitev v Evropski parlament. Predstavniki predlagateljev je dejal, da v kolikor bi omenjena rešitev, kot je zapisana v prehodnih določbah, predstavljala težavo, se jo lahko z ustreznim amandmajem tudi korigira, če bo za to izražena zadostna podpora.

Komisija je predlog zakona podprla (ZA: 6 PROTI: 1), za poročevalca na seji Odbora za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo, 20. 3. 2024, je bil določen mag. Marko Zidanšek.

mag. Mateja Poljanšek, l. r.
sekretarka

Rajko Fajt, l. r.
predsednik